

Udbuddet af nobilisklippegrønt falder i de kommende år

Plantningen af store ensartede arealer med nobilis er ved at være et særsyn. Det kan aflæses i arealstatistikken, hvor aldersklassen 0-10 år udgør mindre en 10 % af det samlede nobilisareal i Danmark. Foto fra Lindenberg.

Tilplantningen med nobilis aftager og samtidigt afdrives mange ældre bevoksninger. De ældre aldersklasser afdrives på grund af stigende oparbejdningssomkostninger, sygdom (især *Neonectria*) samt gode priser på tømmer og flis. Dette fører til en kraftig reduktion i mængden af klippegrønt frem mod år 2030, hvis ikke tilplantningen øges. Artiklen bygger på "Skove og plantager 2012" samt foredrag fra nobilistemadagen den 16. april 2015.

Af Claus Jerram Christensen

Siden 1881 har man gennemført skovtællinger i Danmark med 10-15 års mellemrum. I begyndelsen var fokus udelukkende på skovarealet og træressourcerne, men i de senere år er også andre anvendelser af skoven og dens produkter inddraget i opgørelserne. Den seneste opgørelse er fra 2012 og dækker perioden fra 2003 til 2012 med hovedvægten på 2008-2012. I denne opgørelse er der foretaget stikprøveopgørelser på små 9.000 prøveflader fordelt jævnt i Danmark. Denne undersøgelse giver derfor, trods visse usikkerheder, det bedste udgangspunkt for en vurdering af arealerne med nobilis.

Arealudvikling

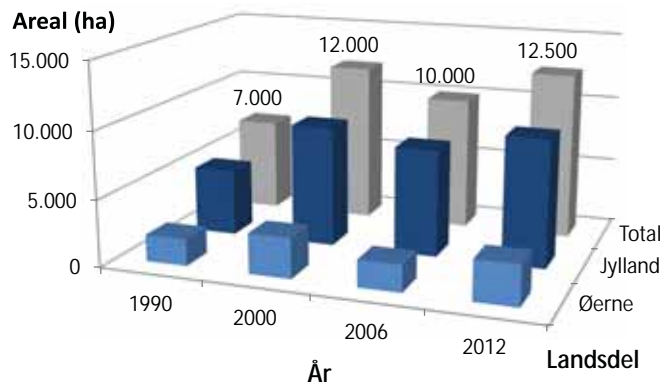
Det danske skovareal var på cirka 608.000 ha i 2012, hvoraf det samlede areal med nobilis opgives til cirka 12.600 ha, svarende til 2 %. Der er tale om en betydelig stigning i forhold til 2006-opgørelsen. Som ved de tidligere opgørelser tegner Jylland sig for den klart største del af arealerne (figur 1).

I opgørelsen fra 2012 er det muligt at henføre arealerne med nobilis til de forskellige regioner, og særligt Midtjylland tegner sig for knapt halvdelen af landets samlede areal med nobilis. Midtjylland er dermed den helt store dynamo i produktionen af nobilisklippegrønt efterfulgt af Syddanmark med især store fynske nobilis arealer (tabel 1). Knapt 85 % af arealerne med nobilis er i privateje, mens resten enten er statsskov eller fondseje. Der er her tale om en stigning på 3 % for privateje sammenlignet med ejerforholdene i 2006 – en større privatejerandel findes kun for nordmannsgran.

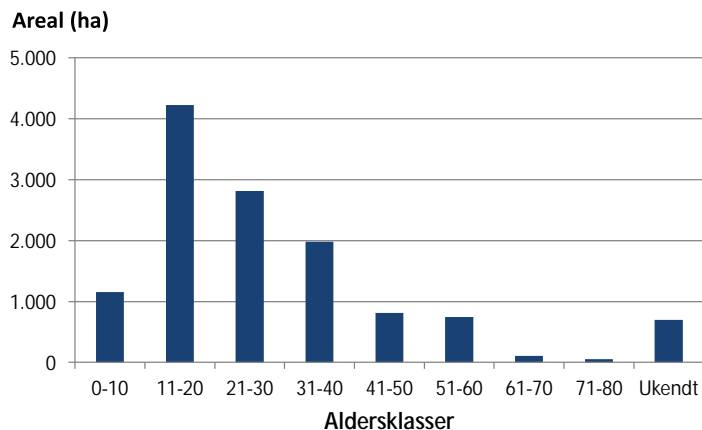
Aldersklasser

Opgørelsen fra 2012 indeholder også en aldersklasseopgørelse i 10 års klasser. Alderen er bestemt ved tælling af årringe på stød eller i boreprøver eller ved en visuel bedømmelse af bevoksningerne. Dette giver naturligvis en del usikkerheder for især uensaldrende bevoksninger.

Hovedparten af nobilisbevoksningerne ligger i aldersklassen fra 11-20 år (4.200 ha) fulgt af de ældre aldersklasser 21-30 år (2.817 ha) og 31-40 år (1.983 ha) (figur 2). Den yngste alders-

Figur 1. Arealet (ha) af nobilis vist for årene 1990, 2000, 2006 og 2012 fordelt til Jylland og øerne.

Figur 2. Aldersklassefordeling for nobilis i 2012 opgørelsen.

Tabel 1. Arealet med nobilis fordelt på regioner ved 2012-opgørelsen. Bornholm hører til Hovedstaden.

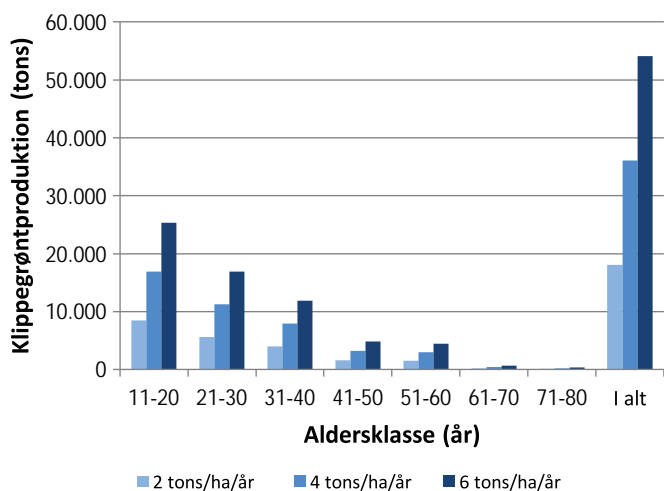
Region	Nordjylland	Midtjylland	Syddanmark	Sjælland	Hovedstaden
Areal (ha)	2.239	5.983	2.899	1.175	212

klasse fra 0-10 år andrager cirka 1.100 ha, hvilket giver en gennemsnitlig årlig tilplantning i denne ti-års periode på 110 ha/år. Inddrages de senere år og erfaringer fra planteskoler vurderes tilplantningen dog at ligge tættere på 80 ha/år. Med en økonomisk optimal omdriftsalder på 40 år vurderes aldersklasserne fra og med 41-50 år kun i et begrænset omfang at være produktive til klippegrønt. Afgangen af arealer ældre end 40 år har i

perioden 2000-2010 været cirka 171 ha årligt, men i de senere år vurderes denne tættere på 300 ha/år grundet *Neonectria* godt hjulpet på vej af gode priser på flis og tømmer. Der afdrives således cirka 3 ha hver gang, der tilplantes 1 ha, og i det hele taget er plantning af store ensartede produktionsarealer med nobilis et særsyn mange steder. Ofte er der tale om ny-anlæg eller gentilplantning af mindre kulturer i skov.

Aldersklassen fra 11-20 år udgør som den største over 4.000 ha svarende til 1/3 del af arealerne med nobilis i Danmark. Det er bevoksninger fra denne aldersklasse, som tegner sig for knap halvdelen af den danske klippegrøntproduktion i dag. Foto fra Ulborg.

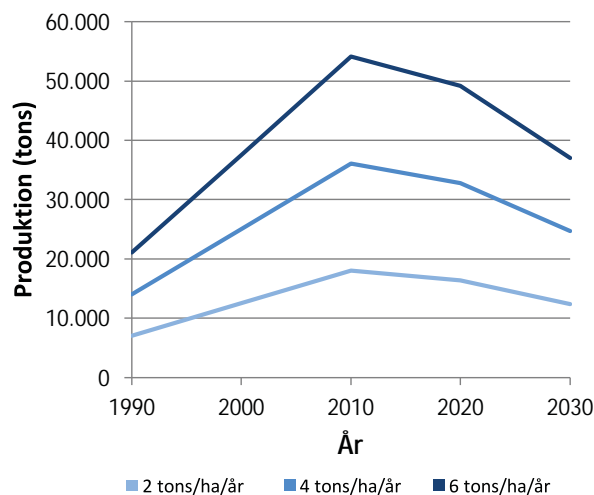

Figur 3. Beregnet årlig dansk produktion af nobilisklippegrønt ved årlige udbytter på 2, 4 og 6 tons klippegrønt/ha. Kun bidragene fra aldersklasserne 11-20 år, 21-30 år og 31-40 år indgår under i alt kolonnerne.

Aldersklassedelingen dækker over betydelige regionale forskelle. Således dominerer Syddanmark den yngste aldersklasse fra 0-10 år med næsten 1.000 ha (90 %), mens Midtjylland står for halvdelen af arealerne i aldersklasserne 11-20 år og 21-30 år. Nordjylland følger den generelle fordeling, men med et noget lavere antal bevoksninger i aldersklassen 21-30 år (resultater ej vist).

Hvad er dagens produktion af klippegrønt?

Med udgangspunkt i arealerne for de produktive aldersklasser; 11-20 år, 21-30 år og 31-40 år kan man estimere den samlede årlige danske produktion af nobilis klippegrønt under antagelse af forskellige udbytter per ha. Ved en produktion på 4 tons klippegrønt/ha/år vil produktionen ligge omkring 36.000 tons årligt (figur 3). De årlige høstmængder påvirkes dog betydeligt af eksempelvis koglesætning som i 2015 og et par år fremover. Men også sygdom som *Neonectria* i 2013/2014 kan påvirke mængden af klippegrønt.

Figur 4. Prognose for udbud af nobilisklippegrønt frem mod år 2030.

Prognose for udbud af nobilis

Da produktion af nobilisklippegrønt er meget langsigtet kan man ud fra den nuværende aldersklassedeling samt antagelser om den fremtidige arealudvikling, herunder tilplantning, lave en udbudsprognose for klippegrøntproduktionen. Med forudsætningerne angivet i boksen ses udbuddet af nobilis at have toppet i 2010 (cirka 36.000 tons/år ved 4 tons/ha/år) for at aftage moderat frem mod år 2020 (32.000 tons/ha ved 4 tons/ha/år). Herefter vil de lave tilplantninger med 80 ha/år for alvor slå igennem og reducere udbuddet til 25.000 tons/år i 2030 ved 4 tons/ha/år (figur 4).

Markedet for nobilis er meget traditionsbundet og efterspørgslen er aftagende på mange af disse traditionelle anvendelser. Således bliver gravstederne færre og mindre, hvorved behovet for gravdækning reduceres – også selvom nobilis på dette anvendelsesområde har udkonkurreret mange andre arter. Anvendelsen til adventskranse er nogenlunde konstant, men for

2412 Premium Paller

Køb nu
Betalt først
til januar
næste år*

Bestil tidligt så transporten kan optimeres og dermed reducere din pris.

Ring og forhør pris.

- Dansk producerede kvalitetspaller
- Kraftig trykprøvede 20 mm. sidebrædder
- Bundpalle med 21 mm. dækbrædder
- Pallereb med færdigbundet øje

Trykprøvede sidebrædder med ret og afrundet kant, således man altid kan mærke om brættet vender rigtigt for montering på pallen.

Forsænkede huller

2412 Premium Palle
691490 - Består af:
6 stk. trykprøvede 20 mm. sidebrædder.
En bundpalle med 21 mm. dækbrædder.
6 stk. pallebor med færdigbundet øje.
18 stk. spånlri skruer.
1 stk. palleetiket.

Skovudstyr · alt til juletræer

Gl. Skivevej 91 · 8800 Viborg
T: 87 281 281 · F: 87 281 291
hd2412@hd2412.dk · www.hd2412.dk

Forudsætninger for prognoserne

For årene 1990, 2000 & 2010:

- › Kun aldersklasserne 11-20, 21-30 og 31-40 er medtaget i de pågældende årsopgørelser for henholdsvis 1990, 2000 og 2010.

For år 2020:

- › Aldersklasserne fra 0-10 år til og med 21-30 år (2012) indgår i prognosen.
- › Der er ikke regnet med ekstraordinær lille tilplantning eller særlig stor afgang blandt ældre nobilis.

For år 2030:

- › Der er regnet med en årlig tilplantning på 80 ha i perioden 2010 til 2020.

håndbuketter og dekorationer taber nobilis terræn til andre og mere trendy dekorationselementer, hvorved nobilisandelen i mange af disse produkttyper er lav.

Kilder

Claus Jerram Christensen (2015): Areal- og produktionsudvikling for nobilis i Danmark. Præsentation ved nobilis temadagen den 16. april 2015. Kan hentes på foreningens hjemmeside: <http://www.christmastree.dk/formidling/temadage/nobilis-temadag-2015.aspx>

Christian Pilegaard Hansen & Carsten Ulrik Zangenberg (1994): Arealstatistik for nobilis og nordmannsgran fra skovtællingen 1990, PS Nåledrys 19, side 56-58, Danske Juletræer, Frederiksberg C.

Kaj Østergaard (2009): Arealudvikling og anden statistik for nordmannsgran og nobilis, Nåledrys 67, side 36-40, Danske Juletræer, Frederiksberg C.

Kaj Østergaard (2011): Nobilis tilplantningen falder drastisk, Nåledrys 75, side 48-50, Danske Juletræer, Frederiksberg C.

Poul Henning Larsen og Vivian kvist Johannsen (2002): Skove og Plantager 2000, Skov & Landskab, Frederiksberg, 2002.

Thomas Nord-Larsen, Vivian Kvist Johannsen, Bruno Bilde Jørgensen og Annemarie Bastrup-Birk (2008): Skove og Plantager 2006, Skov & Landskab, Frederiksberg, 2008. 185 sider ill.

Vivian Kvist Johannsen, Thomas Nord-Larsen, Torben Riis-Nielsen, Kjell Suadicani og Bruno Bilde Jørgensen (2013): Skove og Plantager 2012, Skov & Landskab, Frederiksberg, 2013. 189 sider ill. ■

Ældre nobilisbevoksninger afdrives, fordi oparbejdningssomkostningerne er blevet for høj. Hertil kommer blandt andet Neonectria, som også har ført til sanering af mange ældre bevoksninger. Afdrifterne fremmes også af gode priser på tømmer og flis. Der afdrives i omegnen af 300 ha. årligt, hvilket er cirka tre gange tilplantningen.
Foto fra Holckenhavn.